
Veel gestelde vragen in het kader van de opmaak van zoneringsplannen

Vlaamse Milieumaatschappij
Afdeling Ecologisch Toezicht
DVP Waterzuiveringsbeleid

September 2006

INHOUD

1. HET MODEL EN DE KAARTEN	1
1.1. WORDEN DE TOEKOMSTIGE WONINGEN AANGEDUID OP DE KAARTEN?	1
1.2. WAT MET DE WOONUITBREIDINGSGEBIEDEN DIE OMGEZET WERDEN IN WOONGEBIEDEN?	1
1.3. HOE KAN HET DAT EEN RODE CLUSTER TUSSEN 2 DONKERGROENE CLUSTERS LIGT?	1
1.4. ZAL EEN DONKERGROENE CLUSTER WORDEN AANGESLOTEN OP HET CENTRALE GEBIED OF KAN HIER EVENEENS EEN KWZI WORDEN GEPLAND?	1
2. TOEWIJZEN VAN CLUSTERS	1
2.1. WAT DIEN ER TE GEBEUREN MET DE LANDBOUWBEDRIJVEN GELEGEN IN HET BUITENGEBIED?	1
2.2. MOET ONDERSCHIED GEMAAKT WORDEN TUSSEN PERMANENT GEBRUIKTE LOZINGSPUNTEN (VB WONINGEN) EN SPORADISCHE LOZINGSPUNTEN (VB VOETBALZAAL, KAMPPLAATSEN VOOR JEUGD, KERKHOF)?	2
2.3. HOUDT DE KEUZE VAN DE CLUSTER IN DAT DE GEMEENTE ZICH ENGAGEERT?	2
2.4. KAN HET TRP DE BASIS VORMEN VOOR DEZE OPDRACHT?	2
2.5. MOET VOOR GRENSOVERSCHRIJDENDE CLUSTERS OF CLUSTERS AFWATEREND NAAR EEN ANDERE GEMEENTE OOK EEN KEUZE GEMAAKT WORDEN?	2
3. WETGEVING	2
3.1. MAG ER NOG EEN SEPTISCHE PUT ZIJN WANNEER ER RIOLERING AANWEZIG IS?	2
3.2. WAT GEBEURT ER MET WONINGEN DIE ACHTERAAN LOZEN TERWIJL ER RIOLERING IS IN DE STRAAT?	3
4. IBA'S	3
4.1. WAT IS EEN IBA ?	3
4.2. WAAR IS EEN IBA VERPLICHT ?	3
4.3. WIE MOET DE IBA AANLEGGEN, EXPLOITEREN EN ONDERHOUDEN?	3
4.4. WIE GARANDEERT DE GOEDE WERKING VAN EEN IBA?	4
4.5. WAT MET DE BESTAANDE IBA'S BIJ DE OVERGANG NAAR DE NIEUWE ZONERING?	4
4.6. KUNNEN VERSCHILLENDE WONINGEN EEN GEZAMENLIJKE IBA PLAATSEN?	4

1. Het model en de kaarten

1.1. Worden de toekomstige woningen aangeduid op de kaarten?

De toekomstige woningen zelf worden niet aangeduid op de kaarten maar werden wel in rekening gebracht voor de bepaling van de vuilvracht. Het aantal onbebouwde percelen dat per cluster in rekening wordt gebracht is aangegeven als “percelen” in de ‘invultabel_clusters’.

1.2. Wat met de woonuitbreidingsgebieden die omgezet werden in woongebieden?

Bij de opmaak van de zoneringsplannen waren deze wijzigingen nog niet voorhanden en heeft men zich gebaseerd op het gewestplan en werd geen rekening gehouden met de aldaar ingetekende woonuitbreidingsgebieden. Enkel woonuitbreidingsgebieden of verkavelingen waarvan de gemeente heeft aangegeven dat ze binnen de 6 jaar zullen worden aangesneden, werden meegenomen in het ontwerp van zoneringsplan. Woonuitbreidingsgebieden die in de toekomst worden aangesneden, zullen bij de 6-jaarlijkse herziening worden weergegeven op het zoneringsplan.

1.3. Hoe kan het dat een rode cluster tussen 2 donkergroene clusters ligt?

In het model wordt aangenomen dat de verbindingsriolering tussen 2 clusters wordt uitgevoerd als een drukriolering. Dit heeft als gevolg dat voor de aansluiting van deze, soms kleine cluster, een pomp noodzakelijk is, waardoor de kostprijs voor een collectieve oplossing verhoogt en er gekozen is voor een individuele behandeling.

1.4. Zal een donkergroene cluster worden aangesloten op het centrale gebied of kan hier eveneens een KWZI worden gepland?

Het zoneringsplan geeft enkel weer in welke clusters het economisch gezien het voordeligst is om rioleringen te leggen en nadien collectief te zuiveren en in welke clusters het opportuun is om een IBA te plaatsen. Over de wijze van collectieve zuivering doet het plan geen uitspraken. Dit kan gebeuren door aansluiting op het centrale gebied of door de bouw van een KWZI. Voor geïsoleerde clusters zal deze laatste optie zeker te overwegen zijn. Een definitieve keuze zal pas in een later stadium worden gemaakt.

2. Toewijzen van clusters

2.1. Wat dient er te gebeuren met de landbouwbedrijven gelegen in het buitengebied?

Landbouwbedrijven waaraan een woongelegenheid is verbonden werden opgenomen in het zoneringsplan en als een gewone woning in het mathematisch model behandeld.

Landbouwbedrijven met bedrijfsafvalwater (b.v. afvalwater van melkhuysje) dienen zelf in te staan voor de sanering. De correcte vergunningsvoorwaarden moeten worden nageleefd.

Landbouwbedrijven die reeds over een kleinschalige zuivering voor hun bedrijfsafvalwater beschikken en waarop hun huishoudelijk afvalwater eveneens aangesloten is voldoen aan hun saneringsplicht. Het huishoudelijk afvalwater wordt vanaf dat ogenblik als bedrijfsafvalwater beschouwd zodat een afzonderlijke IBA niet meer nodig is. Ook kan op een gierput aangesloten worden die achteraf geledigd wordt.

2.2. Moet onderscheid gemaakt worden tussen permanent gebruikte lozingspunten (vb woningen) en sporadische lozingspunten (vb voetbalzaal, kampplaatsen voor jeugd, kerkhof)?

Om praktische redenen kan een onderscheid gemaakt worden tussen permanente lozingen en sporadische lozingen. Een IBA die slechts om de week of zelfs minder in werking treedt kan niet efficiënt werken. Voor deze gevallen wordt best geopteerd voor een ophaalsysteem. De keuze voor een ophaalsysteem wordt gelijkgesteld met de keuze voor een individuele behandeling.

2.3. Houdt de keuze van de cluster in dat de gemeente zich engageert?

Daar waar de gemeente voor collectieve sanering opteert, houdt dit in dat ze op termijn ook effectief voor die clusters riolering zal aanleggen. Op basis van de gekozen collectieve zuivering, zal VMM in samenspraak met alle betrokkenen een realistisch uitvoeringsplan opstellen, waarin concrete rioleringsprojecten worden opgenomen, met de datum van uitvoering. Deze uitvoeringsplannen zijn bindend voor derden. Het uitvoeringsplan zal op deze manier alle projecten omvatten die moeten worden uitgevoerd om de sanering van het collectief te optimaliseren buitengebied te realiseren. De deadline voor dit uitvoeringsplan is vastgelegd op einde 2015 om de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water te behalen. Deze termijn kan indien noodzakelijk voor de opmaak van een realistische planning verlengd worden met tweemaal zes jaar conform de bepalingen van het decreet betreffende het integraal waterbeleid.

2.4. Kan het TRP de basis vormen voor deze opdracht?

De meeste TRP's zijn opgesteld in de jaren '70 op basis van de toenmalige inzichten. Het huidige zoneringsplan dient dan ook beschouwd te worden als een actualisatie van het TRP op basis van de huidige inzichten en stand van techniek en dit vooral in het kader van de aanleg van gescheiden riolering. De in het verleden ontwikkelde inzamelingsvisie voor afvalwater kan bijgevolg dan ook blijven bestaan in zoverre er geen tegenstrijdigheden zijn tussen het TRP en het zoneringsplan. In de donkergroene clusters geeft de zoneringsmethodologie aan dat collectieve inzameling (riolering) de voorkeur geniet boven individueel zuiveren.

2.5. Moet voor grensoverschrijdende clusters of clusters afwaterend naar een andere gemeente ook een keuze gemaakt worden?

Voor clusters waarvan één of meerdere woningen op het eigen grondgebied en op het grondgebied van een andere gemeente gelegen zijn of die naar een buurgemeente afwateren is tijdens de fase voorontwerp een keuze gemaakt. In de ontwerpfase wordt tijdens het openbaar onderzoek overleg gepleegd met de buurgemeente en zal een definitieve oplossing bekomen worden voor deze clusters.

3. Wetgeving

3.1. Mag er nog een septische put zijn wanneer er riolering aanwezig is?

Vlarem II vermeldt dat bij voorkeur een septische put dient te worden kortgesloten. Hiervan kan worden afgeweken indien de aard van de zuivering of het rioolstelsel dit verplicht. In vlakke gebieden of wanneer de toestand van de riolering (schade, slechte staat, ...) dit noodzaakt verkiezen een deel van de gemeenten het behoud van de septische put. Aangezien de meeste RWZI's in Vlaanderen kampen met te verdund afvalwater komt een dergelijke beslissing de zuiveringsefficiëntie niet ten goede.

Bij de aanleg van een 2DWA-stelsel is in een aantal gevallen de aanleg van een bezinkput op particulier domein aan te raden. In deze gevallen kan de bestaande septische put hiervoor worden omgevormd.

3.2. Wat gebeurt er met woningen die achteraan lozen terwijl er riolering is in de straat?

Aansluitingsplicht op de riolering is vandaag opgenomen in Vlarem II en blijft ook in de toekomst geldig.

4. IBA's

4.1. Wat is een IBA ?

Een IBA is een individuele behandeling van afvalwater en kan zowel een groensysteem (bvb. rietveld) als een compactstelsysteem zijn.

Voor praktische vragen m.b.t. de werking van een systeem, de kostprijs, de voor- en nadelen, ... wordt verwezen naar het waterloket (www.waterloketvlaanderen.be of 0800/99004).

4.2. Waar is een IBA verplicht ?

Zolang het zoneringsplan niet definitief is goedgekeurd, is de IBA verplicht voor alle nieuwe lozings van huishoudelijk afvalwater in een zuiveringszone C of buiten de zuiveringszones.

Het onderscheid tussen een nieuwe lozing en een bestaande lozing is verschillend voor een zuiveringszone C als voor een lozing in oppervlaktewater (OW) of een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater (KAH):

- voor een lozing in de openbare riolering in een zuiveringszone C kan men spreken van een bestaande lozing indien deze bestond voor 1 augustus 1995 (niet ingedeelde inrichting);
- voor een lozing in OW of KAH wordt gesproken van een bestaande inrichting indien deze gebouwd is voor 1 januari 1993 en de lozing gemeld werd voor 1 maart 1993. Woningen gebouwd na 1 januari 1993 of lozings gemeld na 1 maart 1993 dienen als nieuw beschouwd te worden.

Na de goedkeuring van het definitief zoneringsplan wordt een IBA verplicht voor elke woning in het individueel te optimaliseren buitengebied, dus ook voor de bestaande woningen. Bovendien zullen enkel nog gecertificeerde IBA's toegelaten worden. Voor nieuwe woningen wordt een Benorgecertificeerde IBA echter onmiddellijk verplicht, terwijl voor bestaande lozings waar nog geen IBA aanwezig is een overgangperiode tot 2012 is voorzien. Woningen die reeds beschikken over een niet-gecertificeerde IBA, dienen deze te vervangen binnen 10 jaar na vaststelling van het definitieve zoneringsplan, tenzij door middel van staalname aangetoond kan worden dat de in Vlarem II vastgelegde effluentnormen behaald worden.

4.3. Wie moet de IBA aanleggen, exploiteren en onderhouden?

Woningen gelegen in het individueel te optimaliseren buitengebied, dienen voorzien te worden van een individuele behandeling van afvalwater (IBA).

De zoneringsplannen spreken zich niet uit over wie de verantwoordelijkheid moet opnemen om de IBA aan te leggen. In principe is de burger verantwoordelijk voor het zuiveren van het afvalwater. Deze taak kan eveneens overgenomen worden door de gemeente, gemeentebedrijf, een intercommunale, intergemeentelijk samenwerkingsverband of een door de gemeente na een publieke marktbevraging aangestelde entiteit.

Voor de aanleg van een IBA kan de burger of de gemeente een subsidie krijgen via de samenwerkingsovereenkomst 2005-2007 tussen het Vlaams Gewest en de gemeente. Voor meer info: zie www.samenwerkingsovereenkomst.be.

4.4. Wie garandeert de goede werking van een IBA?

Op 20 juni 2005 is de Europese productrichtlijn EN 12566-3 formeel goedgekeurd. Deze productrichtlijn legt een aantal verplichtingen vast voor IBA's en KWZI's tot 50 IE. De toepassing van deze Europese norm wordt verplicht vanaf 1 mei 2007, maar is toegelaten vanaf 1 mei 2006. Certipro (van het VITO) heeft voor België het initiatief genomen deze productrichtlijn om te zetten in de praktijk en heeft een testveld hiervoor ter beschikking gesteld. Certipro doorliep tevens de procedure noodzakelijk om erkend te worden als keuringsinstelling.

In het door Certipro uitgereikte Benor-merk (dat uitgebreid is voor alle kleinschalige zuiveringsinstallaties tot 250 IE) zijn zowel de Europese richtlijn, alsook de regionale wetgevingen van ons land geïntegreerd.

Aangezien dit BENOR-merk de kwaliteit van een IBA vastlegt, zal in de toekomst enkel gekozen mogen worden voor een dergelijk gecertificeerd systeem. Vandaag zijn nog maar enkele systemen gecertificeerd, maar met deze nieuwe wetgeving zullen er meer volgen. Een lijst van gecertificeerde systemen is te vinden op www.certipro.be.

Vele van de bestaande IBA's voldoen echter niet. Voor de bestaande niet-gecertificeerde systemen zal in de wijziging van Vlarem II voorzien worden dat deze vervangen worden door gecertificeerde systemen. Hiervoor wordt een overgangperiode van 10 jaar na vaststelling van het zoneringsplan voorzien. Van deze laatste verplichting kan men vrijstelling krijgen indien men aantoonbaar dat de niet gecertificeerde IBA voldoet aan de lozingsnormen die zijn vastgelegd in Vlarem II.

Naast de plaatsing dient er ook aandacht besteed te worden aan de blijvende goede werking van de geplaatste systemen. Het uitvoeren van een jaarlijkse controle en het beschikken over een onderhoudscontract zijn daarbij belangrijk.

4.5. Wat met de bestaande IBA's bij de overgang naar de nieuwe zoneringsplan?

Rekening houdend met de uitgangspunten en randvoorwaarden van de nieuwe zoneringsplan zal een aantal van de reeds bestaande IBA's zich situeren in het collectief te optimaliseren buitengebied. Dit betekent dat deze IBA's (op termijn) zullen moeten verdwijnen.

In afwachting van de effectieve aanleg van riolering en/of de aansluiting op een RWZI van dit gebied, kan de IBA zeker nog behouden blijven als tijdelijke zuivering. Zodra de vuilvracht van dit gebied is gecentraliseerd, geldt de aansluitingsplicht op riolering en wordt de IBA kortgesloten. Voor het verlenen van de vrijstelling zal er een overgangstermijn worden bepaald zodat deze ook na het kortsluiten van de installatie blijft gelden.

4.6. Kunnen verschillende woningen een gezamenlijke IBA plaatsen?

In de methodologie verstaat men onder een IBA een zuivering voor één woning. In een aantal gevallen kunnen een aantal woningen die moeten worden uitgerust met een IBA wel vlakbij elkaar liggen. In deze gevallen kan dan eventueel geopteerd worden voor een gezamenlijke IBA voor een aantal woningen. Indien het huishoudelijk afvalwater van een aantal woningen samen wordt gezuiverd in één gezamenlijke IBA dan kan elk van die woningen een gewestelijke subsidie aanvragen (op voorwaarde dat ze ook elk van de gemeente een subsidie ontvangen). Er is sprake van een IBA voor systemen die het afvalwater van minder dan 20 inwoners zuiveren. Rekening houdend met een gemiddelde vuilvracht van 2,5 inwoner/woning, komt dit neer op een 8-tal woningen.

Systemen vanaf een capaciteit van 20 IE (inwonersequivalenten) worden gecatalogeerd onder kleinschalige zuiveringsinstallaties (KWZI's) en behoren tot de collectieve zuivering. Deze laatste worden niet weergegeven op het zoneringsplan. Woningen waarvoor men een dergelijke zuivering wenst toe te passen moeten worden toegewezen aan het collectief te optimaliseren buitengebied.